

MiretS (*TemplH.*, 237): 1224, carta de poblament del preceptor de Miravet als habitants de Vilalba: «*Villam Albam cum terminis --- affr. serra q. d. Villa Alba usque Azchonen, et alia in te. Corbere et de Camposines, --- Gandee et Batee ---, Nonasp --- et Flix*».

C. 1300, en el Capbreu de la Baronia d'Entença: «los térmens de *Móra* afronten en los te. de *Carcia* deçà l'aygua --- e en lo terme d'*Azcó*, e en lo terme de *Campoylnes*, e en lo terme de *Corbea*, segons que és amolionat --- e en lo terme *Benicané ---*», f° 21r; segons l'ed. de Manuel Romero i Teresa Palet (tesi d'aquesta dirigida pel Prof. J. A. Pascual Rodríguez, i publ. a Tarrag., 1987, p. 54). És evident que aquesta impossible grafia és errada, segurament per *Campoylines* (on un copista prengué per dos els tres pals de *in*). En efecte aquest capbreu que s'anava escrivint en dates de 1264, 1268 etc., el tenim només en un cartulari copiat més tard, probablement a principis del S. XIV. 1359: «loch de *Camposerius*» (*CoDoACA* XII, 45) on hi ha errada evident per *Camposerins* (o *-serines?*).

Hi ha moltes notícies de les *Camposines* en docs. de fi del S. XIII, vistos i analitzats per CCandí, en el seu estudi «Entences y Templers en les muntanyes de Prades 1279-1300» (*Mi. Hi. Cat.* I, 209-250), exposant les lluites entre Entences i Montcades i Templers; és notable que CCandí (que per desgràcia no transcriu els docs. sinó que els resumeix), hi posi sempre *Camposins*, sense la *-e*: a. 1291 (p. 00); «saquejaren los Entences lo lloc de *Camposins ---* dos de *Camposins*, 245.1, 245.3. Ja amb referència a 1284: «--- entraren los llocs de Vinebre y *Camposins* (1, 215); Bru Borràs, *Història de Tivissa*, p. 148, parlant d'aquest últim fet, diu «Els Entences entren els llocs de Vinebre i ---, any 1284», però aquest escriu *Camposines* amb la *e*. Qui dels dos respecta la forma dels manuscrits i qui «normalitza» la seva manera? No tenint prova ben fiable de la variant *-ins*, contradita per la forma viva i pels altres documents, fóra més natural que sigui CCandí l'infidel, però en veure que ho posa set vegades igual, penso que potser tanmateix ha trobat aquesta variant en alguns dels textos, si no en tots.

ETIM. Si fos un derivat de *camp*, la terminació, o sufix o grup sufixal, seria incomprensible. Un derivat com el cast. *campesino* és una forma molt escadusera [S. xv], derivada del cast. ant. i gall-port. ant. *campés*, *CAMPENSIS* (*DECH* I, 791b34 ss). És increïble que *Les Camposines*, vingui d'això no sols per aquesta discrepància *e/o*, sinó perquè no s'hi veuria explicació topogràfica, aplicable a un poble que com tots els llogarets, és 'camperol' i per tant això no seríex per individualitzar-lo.

Potser la variant discrepant *Campoylines* ens pot donar la clau d'una etimologia racional; junt amb el fet que les muntanyes de les Camposines, no estan cobertes d'altres arbres que d'alzines: en immensa quantitat i densitat, com me'n vaig encertir en visites de 1936 i de 1955, anant a peu des d'aquell nus

de carreteres fins a La Fatarella.

Abans i després de la Guerra. Recordem que fou lloc crucial en la Batalla de l'Ebre. Serà, doncs, no un derivat de CAMPOS sinó un compost. Però si penséssim en una formació *Camps d'Alzines* no ens explicariem l'estranya contracció. Tinguem present que *alzina* no és més que un derivat, bastant abundant, localitzat i secundari, del nom llatí *ILEX*, *-ICIS*: només aquest ha restat en l'oc. *euze*, fr. *yeuse*, it. *elce*, mantingut encara en la toponímia hispànica, *Las Ilces* a Santander, *Ilche* prop de Barbastre. També els nostres *Alella* i *Lilla* vénen d'un diminutiu del coble. *ILICTUM*, de *ILEX*; i *ILICE* s'ha mantingut en el nom del poble *Eus* del Conflent.

El nom del poble de *Santalinya*, a la Noguera, ve (V. aquest art., infra) d'un compromís entre els parònims *SILVA ILCINEA*, i *SALTUS ILCINUS*, sinònims amb el sentit de 'bosc alzinenc', formats amb l'adjectiu llatí *ILCINUS*, *-INEUS*, derivat de *ILEX*. I a l'alta Ribagorça tenim un NL compost perfectament paral·lel al que postularem per al nom present: és *Campusinyo*, grossa partida muntanyenca, en el te. d'Aulet, a la dreta de la N. Ribagorçana, entre Aulet i Sant Orenç (XIX, 90.18), paratge també cobert d'alzinar. Aquí tenim *CAMPUS ILCINĒUS*, amb la variant en *-ĒUS* que col·laborà amb *ILCINUS* en l'origen de *Santalinya*.

Anàlogament l'ètimon del nostre pot ser *CAMPIS ILCINIS* 'descampats coberts de *ILICES*, *alzines*'. D'aquí es passaria a *Campeuzines* (recordem que *alzina* es pronuncia *auzina* a gran part del domini català (Balears, Vallespir, Ross., Vall de Boí), en part reduït a *uzinā* (*DECat* I, 245a6-20). Per altra banda degué haver-hi una variant en l'evolució fonètica, passant de *Campoile(ð)ines* a *Campoylines*, com ho hem trobat en el Capbreu de fi S. XIII.

La *-s* de *CAMPIS-ILCINIS* s'emmurdiria molt aviat, com sol fer-ho per dissimilació, quan segueix una altra sibilant (veg. infra l'art. *Les Encies*, i el cat. comú *enciam* *INCISAMEN*). Com que a *Les Camposines* som ja en territori de substrat mossàrab (*Camos*, en el terme de Tivissa, en el mateix Capbreu d'Entença, p. 23), és natural que la final *-is* de l'ablatiu locatiu plural es conservés en forma de *-es*: allí prop hi ha *Carlares* *CASTELLARES*, veg. infra els articles *Carles/Benicarló* i *Caro*. Tenint en compte que els moriscos confonien *l/r* m'inclino a creure que *Camposerins* a. 1359 ve de *Campolezins* amb metàtesi *-zelins/-zerins*. I reconeguem, per tant, que no és impossible que sigui real la variant *Camposins* tan repetida per CCandí, i incloent-hi *-serinis* de 1359: variant on la *r* final de *-INIS* s'hauria reduït a *-ins* segons fonètica catalana pura.

CAMPRODON

Vila cabdal, a l'alt Ripollès, al centre de la Vall de Camprodon. Camprodon constituí una vegueria que nasqué l'any 1251. Comprénia de Ribamala al Coll d'Ares, de Castellfollit al Coll de Pòrtoles, del Coll de